

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 965899/5

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב שניאור פרדס — אב"ד, הרב חיים ו' וידאל, הרב יאיר לרנר

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם שלג)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אליוט רוזנשטיין)

הנדון: 'צהרון' הנזכר בהסכם – חובת האם המקבלת 'מזונות' או פתרון שמרטפות בלתי־מחייב?

פסק דין

הצדדים התגרשו בתאריך י"ג בשבט תשע"ד (14.1.2014) בהסכם גירושין. לצדדים ילדה בשם [מ'] ילידת [...] תש"ע (2010).

נדון בסעיפי ההסכם הרלוונטיים לנשוא הבקשה.

בסעיף 3ה' נכתב:

"האישה מתחייבת החל ביום חתימת הסכם זה ועד הגיע הקטינה לגיל שמונה־עשרה לשאת ולשלם את כל ההוצאות של הקטינה וזאת בכפוף לאמור בהסכם זה.

מוסכם ומוצהר בין הצדדים כי סכום המזונות כולל את כל צרכי הקטינה לרבות ביגוד, כלכלה, חינוך, בילויים, רהיטים, פעוטון, גן, שמרטף, חוגים, בית הספר, שיעורי עזר, טיולים, דמי טיפול, ביטוח בריאות, ביטוח רפואי, ביטוח חיים וכל יתר ההוצאות הדרושות לצרכי הקטינה."

בסעיף 3ט' נכתב:

"הקטינה תמשיך בשגרת חייה כמו לפני הסכם זה ובכלל תמשיך להתחנך בגן+צהרון ובחוג שהייתה בו לפני תחילת תהליך הגירושין."

בסעיף 5ג' נכתב:

"מוסכם כי עניינים הקשורים בבריאות, בגידול, בחינוך, בלימודים ובעתידה של הקטינה הם עניינים המשותפים לבני הזוג, והם יקבעו בהסכמה בין בני הזוג תוך שיתוף פעולה, תיאום, התייעצות ומסירת מידע בעניינים אלה אחד לשני, תוך שמירה על הסטאטוס קוו הקיים. הצדדים לא יעשו פעולות חד צדדיות כלשהן בכל הנוגע לגידול, לחינוך, ללימודי ולעתיד הקטינה. במקרים חריגים שבהם לא ניתן ליצור קשר עם ההורה האחר – תתקבל החלטה על יד אחד ההורים כשלנגד עיניו טובת הקטינה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הקטינה עלתה השנה מגן לכיתה א'. האם פסקה לשלוח את הקטינה לצהרון ולחוג, ובמקום זאת הוריה של האם מקבלים את הקטינה מבית הספר אל ביתם (על ידי הסעה מבית הספר), והיא נמצאת תחת השגחתם עד לבוא האם מהעבודה.

לטענת האב סעיפי ההסכם הנ"ל מחייבים את האם להמשיך לשלוח את הקטינה לצהרון ולחוג. מדובר לדבריו בחינוך הקטינה ובשמירת הסטאטוס קוו.

לדבריו, הסבא בן שבעים "חולה פסיכיאטרי", עצבני ומקלל ומסית את הקטינה נגד האב; הסבתא חולת לב; ואחי האם "בעל עבר פסיכיאטרי". סביבה זו אינה חיובית לבת, ובמקום זאת בצהרון תשהה הקטינה עם בנות גילה, תשחק עמן ותיעזר במורה בשיעורי הבית. היא אף תקבל ארוחת צהרים חמה. מסגרת זו תתרום להתפתחות הרגשית של הקטינה ותעניק לה בטחון עצמי.

לדבריו, הוא גם נפגע פגיעה כלכלית חמורה מעצם העובדה שהוא צריך להניח לכל עיסוקיו כדי לאסוף את הקטינה בשעה 12:45 בתום הלימודים בבית הספר. שכן לפי הסכם הגירושין הסדרי הראייה אצל האב מתנהלים באופן שבו הוא מחויב לקחת את הקטינה מהמוסדות החינוכיים. כאשר הייתה שוהה בצהרון – היה לוקח אותה בשעה 16:00, ואילו היום הוא חייב להקדים, כאמור.

וכך לשון ההסכם: "הסדרי ראייה [...] יוציא האב את הקטינה מהמסגרת החינוכית [...]"

לדבריו, הוא משלם מזונות ולא מחסיר מאומה מהקטינה, ועל פי ההסכם הגרושה מחויבת לרשום את הקטינה לצהרון ולחוג.

לדבריו, בחוג הקטינה מתאמנת עם בנות גילה ומשפרת את יכולתה המוטורית ובטחונה העצמי, שכן הקטינה נולדה עם בעיות מוטוריות קלות.

לדבריו, עלות הצהרון השנה עומדת על 735 ש"ח (בניגוד לשנה שעברה שבה עמדה עלותו על 850 ש"ח) ואילו עלות החוג שבו השתתפה עמד על סך 160 ש"ח. לדבריו, את עלות הצהרון והחוג שילמה האם מכספי המזונות.

בקשתו ותביעתו של האב לאכוף את קיום הסכם הגירושין על האם.

בתגובתה של האם מיום י"א בתשרי תשע"ז (13.10.2016) כותבת האם כי בהסכם הגירושין כתוב באותיות "קידוש לבנה", כלשונה, שהקטינה "תמשיך להתחנך בגן+צהרון". הקטינה, לדברי האם, סיימה את לימודיה בגן וביצהרון, וכי אין חובה על פי פסק הדין לרשום את בתם לצהרון ואין בו גם צורך, שכן מטרת הצהרון אינה אלא לשמש שמרטף לילדה. לדבריה, היא נפגשת עם חברות לומדת בצהרים ומקבלת ארוחות חמות.

בנוסף, לטענתה, הוריה ואחיה תורמים תרומה משמעותית וחיובית להתפתחותה וגידולה של הקטינה.

עוד טוענת האם כי דמי המזונות שאותם משלם האב הוא מינימלי – סך של 1,600 ש"ח, פחות מהקבוע בחוק.

דיון

ראשית יש להבהיר כי סכום המזונות הוא 1,600 ש"ח, וזה כולל את כל הוצאותיה, כולל הוצאות המדור וכל צרכי הקטינה.

בהסכם הגירושין נכתב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

“הבעל מתחייב לשלם לידי האישה מזונות עבור הקטינה וסיפוק כל צרכיה השונים כולל מדור, עד להגיעה לגיל 18 שנה בלבד, בסכום של 1,600 ש”ח לחודש [...]”

בחישוב פשוט נמצא כי הצהרון והחוג בשנה זו יחדיו עלותם עומדת על סך 895 ש”ח שלדברי האב הם כלולים בסך המזונות הכללי העומד על סך של 1,600 ש”ח. נמצא כי את שאר צרכיה של הקטינה כולל מזונותיה, ביגוד, הנעלה, הוצאות מדור כמו חשמל, ארנונה, מים ועוד, תממן האם משארית המזונות בסך 705 ש”ח ! בלבד.

כיצד ? אתמהא !

נתון זה הוא אבסורדי ומגוחך ביחס לצרכיה של הקטינה וברור כי תנאי זה בהסכם אינו הגיוני. אכן אם באמת הייתה התחייבות ממונית וקניינית הרובצת על האם בדרך זו, היה אולי מקום לבדוק את טענות האב, אולם במקרה דנן אם נבדוק את נוסח סעיפי ההסכם נבחין לכאורה כי אי אפשר לחייב את האם בהוצאת ממון על הצהרון.

בסעיף 3ה נכתב: “האישה מתחייבת [...] לשאת ולשלם את כל ההוצאות של הקטינה [...]”

פירושו של דבר כי אם וכאשר יוצאו הוצאות על הקטינה, לא תהיה אפשרות לחייב את האב בתוספת מעבר לסכום המזונות שבו התחייב בסך 1,600 ש”ח .

המשך הסעיף אומר :

“מוסכם ומוצהר בין הצדדים כי סכום המזונות כולל את כל צרכי הקטינה לרבות ביגוד, כלכלה, חינוך, בילויים, רהיטים, פעוטון, גן, שמרטף, חוגים, בית הספר, שיעורי עזר, טיולים, דמי טיפול, ביטוח בריאות, ביטוח רפואי, ביטוח חיים וכל יתר ההוצאות הדרושות לצורכי הקטינה.”

פירושו של הסעיף הוא כי האב דאג לשמור שלא תוכל האם לדרוש ממנו כל תוספת על סך המזונות. אולם אין בסעיף זה התחייבות מצד האם לממן את כל פרטי הסעיף. ולדוגמה: האם עלה על דעתו של האב לדרוש מהאם לעשות לבת ביטוח חיים או ביטוח רפואי או ביטוח בריאות מלבד הוצאות קופת חולים ? וודאי שלא. לאמור: כוונת הסעיף היא להגן על עצמו שלא תוכל האם לתבוע ממנו לממן את הנזכר בסעיף, אולם אין בסעיף זה כל התחייבות שלה לממן את כל האמור בו.

דוגמה נוספת: שמרטף. בסעיף זה נאמר כי המזונות כוללים עלות שמרטף – ‘בייבי סיטר’. וכי יעלה על דעתו של האב לתבוע מהאם לקחת שמרטף לילדה ? וודאי שלא. כל שהתכוון הוא כי אם תחפוץ האם לצאת מביתה ולקחת ‘בייבי סיטר’, לא תוכל לתבוע ממנו עלות זו.

עוד נוסף כי סופו של הסעיף מעיד על תחילתו, כי ההוצאות המדוברות הן “הוצאות הדרושות לצורכי הקטינה”, ועל כך נסוב הוויכוח האם צהרון הוא הוצאה נדרשת כאשר האב טוען טענות נגד הורי האם וטיפולם, ללא אסמכתאות, ואילו האם טוענת כי צהרון הוא שמרטפות בלבד והוריה ואחיה ממלאים את החסר במלואו.

לפירוש זה, זו גם כוונת סעיף זה בראשיתו שבה נכתב בזו הלשון: “האישה מתחייבת החל ביום חתימת הסכם זה [...] לשאת ולשלם את כל ההוצאות של הקטינה וזאת בכפוף לאמור בהסכם זה.”

לאמור: האם מחויבת למה שכתוב ואמור בהסכם זה. בהסכם זה כאמור אין התחייבות ישירה של האם בחלק ניכר מפרטיו, אלא בעיקר פטור האב מהם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עוד נוסף כי מתוך הסעיף הנ"ל נראה לכאורה כי כוונת האם כאשר חתמה על ההסכם הייתה להוציא את חובתה מעלות הצהרון בכיתה א', שהרי בסעיף זה מונים האב והאם מספר רב מאוד של פרטים מצורכי הקטינה הכוללים כמעט את כל צרכיו של ילד לפרטיהם. כיצד נשמט הצהרון מסעיף חשוב זה, כאשר עלות הצהרון היא עלות היקרה ביותר מכל הוצאות הקטינה? מאיזה טעם הושמט פרט זה מסעיף זה?

בייחוד כאשר בסעיף העוסק בצהרון נכתב כי: "הקטינה תמשיך את שגרת חייה כמו לפני הסכם זה ובכלל תמשיך להתחנך בגן+צהרון ובחוג שהייתה בו לפני תחילת תהליך הגירושין."

כיצד לא נכתב כי הקטינה תמשיך בצהרון גם כאשר תעלה לכיתה א' ולא רק בגן? ! כיצד האב לא דייק בלשונו? לדבריו בבקשותיו, הצדדים ערכו את הסכם הגירושין על ידי עורכי דין, קראו בכובד ראש את ההסכם, חתמו עליו, עשו עליו קניין וההסכם קיבל תוקף של פסק דין. בשל כך הוא טוען לקיומו. אולם לדברינו טענה זו נטענת נגדו: כיצד נשמט פרט כה חשוב מהסכם הגירושין לאחר ששקל את סעיפיו בכובד ראש?

לדבריו של האב היה על האם לשמור על 'סטאטוס קוו' כפי שנכתב בסעיף 5ג', אולם אם נעייין בסעיף זה נראה כי הוא מדויק בלשונו. נכתב בו כאמור:

"מוסכם כי עניינים הקשורים בבריאות, בגידול, בחינוך, בלימודים ובעתידה של הקטינה הם עניינים המשותפים לבני הזוג, והם יקבעו בהסכמה [...] תוך שיתוף פעולה [...] ומסירת מידע [...] תוך שמירה על הסטאטוס קוו הקיים. הצדדים לא יעשו פעולות חד צדדיות כלשהן בכל הנוגע לגידול, לחינוך, ללימודי ולעתיד הקטינה [...]"

והנה, לטענת האם צהרון הוא כשמרטרפות לילדים בעת עבודת ההורים, והדבר אינו קשור לחינוך הקטינה ולא ללימודיה, לא לעתידה ולא לבריאותה. ולכן, הצהרון אינו בכלל העניינים הללו ואין צורך בשיתוף פעולה ובשמירת הסטאטוס קוו. מה עוד שלדבריה מקבלת הקטינה בבית הוריה את כל אשר מקבלת ילדה בצהרון.

על פניו נראה כי צהרון אינו מסגרת חינוכית אלא שמרטרפות, ארוחת צהרים ושנת צהרים. גם אם ישנה שם עזרה בשיעורי בית, עניין זה ניתן לקיימו בבית האם או הוריה.

ונראה כי ניסוח ההסכם הוא בעייתי והוא נוטה לשתי האפשרויות. מצד אחד ייתכן ורוח ההסכם וכוונתו כי גם בכיתה א' תמשיך הקטינה בצהרון, וכי מה שנכתב "גן+צהרון" הוא משום שבעת הגירושין שנערכו בתחילת השנה שהתה הקטינה בגן. אולם מצד שני הכתוב הוא "גן+צהרון" ולא בית ספר. כיוון שעסקינן בספק בכוונת השטר ובתוספת חיזוק הטעמים שהוזכרו לעיל, לא ניתן להוציא ממון בנידון דנן מהאם.

שוב יוזכר כי מדובר במזונות נמוכים, כאשר האב טוען כי הוא דואג לילדה ואינו מחסיר ממנה מאומה, כלשונו. יש לומר כי אם האב חפץ כל כך שהקטינה תשהה בצהרון, יוכל לממן בעצמו את הצהרון.

מצד שני: אי אפשר גם להטיל על האב מספק להוציא את הקטינה ממוסדות החינוך בשעה 12:45. מספק אי אפשר להוציא ממון או להטיל מטלה זו או אחרת מספק.

בעניין החוג: נראה כי כמו שאר הפרטים שבסעיף המוזכר, אין לחייב את האם בהוצאה זו. הסעיף הנ"ל מגן על האב שלא תוכל האם לתבוע ממנו את הוצאות החוגים, למעט החוג שהייתה בו טרם הליך הגירושין. חוג זה ספציפית אפשר לכאורה להטיל על האם אם אמנם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תמשיך הקטינה בחוג זה בלבד. לטענת האב, חוג זה עוסק בבעיה המוטורית של הקטינה. סעיף ההסכם מטיל על האם את עלות החוג שהייתה בו לפני הליך הגירושין כאמור.

מקור הלכתי

יצוין כי המקור ההלכתי הוא הכלל היסודי כי "יד בעל השטר על התחתונה" וכפי שפסק השולחן ערוך (חושן משפט סימן מב סעיף ז) וזו לשונו:

"כתוב בו מלמעלה 'ספל' (סאה וחצי) ולמטה 'קפל' (קב וחצי), הכל הולך אחר התחתון, שהקפל פחות מספל. כתוב בו מלמעלה קפל ומלמטה ספל, חוששין שמא זכוב הסיר רגל הקו"ף ונעשה סמ"ך ואינו גובה אלא קפל, וכן כל כיוצא בזה, שיד בעל השטר על התחתונה."

והוא על פי הרמב"ם (הלכות מלווה ולווה פרק כז הלכה טו).

נפסק

האם אינה חייבת בהוצאות הצהרון. מאידך גיסא, על האם מוטלת האחריות להביא את הקטינה לבית הוריה גם בימי הסדרי הראיה של האב. האב ייקח את הקטינה מבית ההורים בשעה 16:00.

אפשר להטיל על האם הוצאות החוג הספציפי שבו החלה הקטינה טרם הליך הגירושין, אם חוג זה מתאים לילדה גם כיום לפי מצבה, גילה וכיתתה.

הרב שניאור פרדס – אב"ד

מצטרפים לדעת האב"ד שליט"א.

הרב יאיר לרנר

הרב חיים ו' וידאל

נפסק כאמור לעיל.

ניתן ביום כ"א במרחשוון התשע"ז (22.11.2016).

הרב יאיר לרנר

הרב חיים ו' וידאל

הרב שניאור פרדס — אב"ד